

گزارش میدانی خبرنگار «ایران» از مراسم تشییع پیکر آیت‌الله هاشمی رفسنجانی

مردم سنگ تمام گذاشتند

فریباخان احمدی

عکس: سعید مصطفی / ایران

هاشمی ، حامی جامعه مدنی

برای من، شخصیت آقای رفسنجانی همواره با اعتدال و خردورزی همراه بوده است.

یک بار گفته بود: «امروز همه مصیبت این است که چند زن بدحجاب در خیابان باشد. بله، این مصیبت است و این زن‌ها باید حداقل حجاب اسلامی را داشته باشند، اما مسأله این است که بقیه مسائل مانند حق‌هایی که از مردم ضایع می‌شود، چه می‌شود؟» و یک بار نیز در نشست و گفت‌وگو صمیمانه‌ای که با چند نفر از دختران و پسران داشت، نوع لباس و رنگ و شکل آن را منوط به انتخاب و سلیقه خود دختران دانسته بود.

آقای هاشمی از شخصیت‌هایی بود که همواره نگاهی به همسو شدن با جامعه جهانی داشت. از همین رو، نشانه‌های ساده‌دل و تسامح منطقی در دیدگاه‌های او وجود داشت.

این نشانه‌ها را، علاوه بر عرصه عمومی، می‌توان در عرصه زندگی خصوصی و خانوادگی وی نیز پیدا کرد. او در این عرصه بسیار از شخصیت «پدرسالار» به دور بود. زیرا اگر وی چنین نگرشی به همسر و دخترانش داشت، آنان قادر نمی‌شدند شخصیت‌های مستقل و صاحب رأی کنونی شان را داشته باشند. دختران وی را می‌توان از کوشندگان و بسترآفرینان توسعه نیروی انسانی زنان در عرصه ورزش و سیاست و تئالهی و آگاهی و پیداست که رابطه این پدر با همسر و دخترانش رابطه‌ای تعاملی و نه تخصصی بوده است. او بارها به نقش نجات‌دهنده همسرش در واقعه ترور سال ۵۸ اشاره و از آن قدردانی کرده بود.

اما مهم‌ترین نکته درباره آقای رفسنجانی پشتیبانی وی در چند مقطع حساس از اصلاحات و جامعه مدنی است هاشمی خود سرمایه‌ای بود که جامعه مدنی بدان دلگرم می‌شد. از دست رفتن چنین سرمایه‌هایی همیشه زود است و مایه افسوس. تردیدی ندارم که اگر فضا برای تنفس در جامعه شهروندسالار کم باشد، همچنان سرمایه‌های انسانی ارزشمند را از دست خواهیم داد.

اصلاح طلب واقعی

آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بزرگمرد و یار انقلاب بود. در واقع به معنای واقعی یک اصلاح‌طلب بود چراکه به همه امور مردم بویژه زنان توجه داشتند و همه قوانین را به درستی اجرا می‌کردند. حتی در سال‌های اخیر توجه ایشان به مسائل زنان بیشتر به چشم می‌خورد که گاهی متأسفانه مورد بی‌مهری قرار می‌گرفتند.

ایشان به دلیل نقش ارزنده ای که نسبت به مردم داشتند هیچگاه تفکیک بین زن و مرد قائل نمی‌شدند و علاوه بر آن هرگز مقابله ای با زنان نداشتند. ما شاهد بودیم که هر زمان زنان طالب حقوق خود بودند نه تنها مقابله و مخالفتی نداشتند بلکه همراه آنها نیز بودند. تربیت دور فرزند دختر با شخصیت‌های بارز آنها را می‌توان از جمله عملکرد ایشان ذکر کرد.

چرا که کارها و فعالیت در دختر آقای هاشمی نمودار نظر و عقیده ایشان بود که با حفظ و رعایت مسائل دینی به مسائل زنان نیز توجه داشته و دارند. اگر چه همه‌های زیادی به ایشان وارد شد ولی بهترین قضاوت را مردم می‌کنند.

نامگذاری خیابانی در تهران به نام «هاشمی رفسنجانی» در دستور شورای شهر

رئیس کمیسیون نامگذاری شورای شهر تهران از بررسی نامگذاری خیابانی به نام آیت‌الله هاشمی رفسنجانی خبر داد.

مجتبی شاکری درباره برخی اخبار و شایعات مبنی بر نامگذاری یکی از خیابان‌های شهر تهران به نام آیت‌الله هاشمی رفسنجانی گفت: ایشان در عصر یکشنبه جان خود را از دست داده و تا کنون جلسه‌ای در شورا برای بررسی این موضوع تشکیل نشده است. وی با اشاره به نقش آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در پیروزی انقلاب اسلامی گفت: طبیعتاً خیابانی به نام یار دیرین امام نامگذاری می‌شود، اما هنوز جلسه علنی شورا برگزار نشده تا همه اعضا در مورد این موضوع نظرات خود را بیان کنند.

وی افزود: به طور حتم در نخستین جلسه شورا، نامگذاری معبری به نام ایشان مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

تداوم آلودگی

در ۸ شهر کشور تا پایان هفته

مدیرکل پیش‌بینی و هشدار سریع سازمان هواشناسی گفت: تا اواخر هفته جاری تداوم غبار در شهرهای بزرگ و صنعتی بویژه تبریز، ارومیه، تهران، کرج، اصفهان، اراک، قم و مشهد انتظار می‌رود.

احد وظیفه به ایسنا گفت: براساس تحلیل داده‌ها و نقشه‌های پیش‌بینی هواشناسی، جوی آرام و پایدار در غالب مناطق کشور پیش‌بینی می‌شود؛ بنابراین تا اواخر هفته جاری تداوم غبار در شهرهای بزرگ و صنعتی را شاهد خواهیم بود. در همین حال مرکز پایش آلودگی هوای محیط زیست استان تهران، شاخص آلودگی هوای پایتخت را ۱۳۱ و در وضعیت «ناسالم» برای گروه‌های حساس اعلام کرد. این چهارمین روز متوالی است که هوای تهران در وضعیت ناسالم قرار دارد اما هواشناسی همچنین پیش‌بینی کرده که از روز پنجشنبه شاهد وزش نسبی باد در تهران خواهیم بود.

یادداشت

شیره توکلی
نویسنده ستون

یادداشت

فریده عبرت
نویسنده ستون

اخبار

ساعت هشت و نیم صبح پله‌های برقی ایستگاه مترو میدان انقلاب از کنار افتاد. ازدحام جمعیتی که از واگن خارج می‌شدند تا خود را به مراسم تشییع آیت‌الله برسانند باعث شد مأموران کنترل مترو بلندگوها را روشن کنند و از مردم بخواهند آرامش را حفظ و مراعات سالمندان را بکنند. خیابان‌های منتهی به میدان انقلاب همه بسته بود. عزاداران مسیره‌های منتهی به میدان انقلاب را پیاده طی می‌کردند. خیابان اصلی و حتی کوچه‌های فرعی مملو از جمعیت بود. مردم مقابل دانشگاه تهران جمع شده بود و شعار می‌دادند. چیزی که برایم جالب بود حضور مردمی بود که از هر قشر و طبقه‌ای برای عزاداری آمده بودند. اصلاح طلب و اصولگرا، همان طور که محسن هاشمی فرزند آیت‌الله خواسته بود، مراسم تشییع ایشان عامل وحدت میان مردم شد.

شعرهای جمعیت حاضر رفته رفته بیشتر می‌شود. بوسترهایی با شعارهای «هاشمی زنده است چون نهضت زنده است»، «تتهایمان نگذاشتی، تتهایت نمی‌گذاریم»، «خداحافظ رفیق دیرین رهبری» و «خداحافظ سنگ زیرین آسیا» در دست‌های مردم است.

ساعت ۹ صبح است و هر لحظه به جمعیت شرکت‌کننده در مراسم در خیابان‌های فرعی منتهی به میدان انقلاب افزوده می‌شود. علیرضا شجاع نوری، حجت‌الله ایوبی و رسول صدراعلمی هم کنار دکه روزنامه فروشی در خیابان قدس ایستاده‌اند. نزدیک تر می‌روم و درباره انگیزه حضورشان در مراسم تشییع آیت‌الله هاشمی در میدان انقلاب تهران می‌پرسم. علیرضا شجاع نوری بازگر سینما می‌گوید: «آمدم به آقای هاشمی بگم که دیدم، فهمیدم و ممنونم. آیت‌الله هاشمی یک کوه صبور بود. هم وزنه بود، هم می‌شد به ایشان تکیه داد و هم می‌شد زیر سایه اش نشست.» رسول صدراعلمی کارگردان سینما هم درباره ویژگی‌های برجسته آیت‌الله هاشمی رفسنجانی می‌گوید: «خیلی چیزها می‌توان گفت. ویژگی‌های برجسته ایشان میزان حضور مؤثر و با برکتی بود که همیشه در اذهان و افکار عمومی امیدواری و صبوری ایجاد می‌کرد یعنی درس صبوری و امیدواری و وفادار بودن به شرایط و آرمان‌ها که تا لحظه آخر زندگی‌اش هم بر این باورها ایستادگی کرد.» صدراعلمی درباره حضور پرشور مردم در این مراسم هم می‌گوید: «هر چه هست برکت است و امیدوارم پیام با «تم رفافت» رهبری، مورد توجه سایرین قرار گیرد و در واقع همه به دل شان بنشیند که چیزی که بیش از همه لازم است رفافت گمشده است.»

جوان ۲۲ ساله‌ای که همراه برادرش به اتوبوس تکیه داده درباره استقبال مردم از مراسم تشییع اینگونه توضیح می‌دهد: «آیت‌الله هاشمی مرد بزرگی بود، آیت‌الله مرد روزهای سخت بود. دوران متفاوت داشتند، سال‌های ۸۲ و ۸۸ چرخش داشتند. مرد بزرگی بود که صدای ملت را فهمید و رویه‌اش را عوض کرد. خواست مردم را شنید و با اصلاحات همراه شد. مردی با فراز و فرود زیاد بود. بالا رفت، پایین آمد ولی مردم حمایتش کردند. آمدن مردم امروز بیشتر نشانه قدردانی از اوست.» از دور زن و شوهر جوانی با پلاکاردی که رویش نوشته «هاشمی زنده است» خودشان را به میان جمعیت عزادار می‌رسانند، از آنها درباره علت حضورشان می‌پرسم. مرد جوان جواب می‌دهد: «می‌خواهیم بگویم که راه آقای هاشمی ادامه دارد.»

مرد سن و سال داری که ماسک روی صورتش را بالا و پایین می‌کند هم می‌گوید: «به خاطر خدماتی است که آیت‌الله هاشمی چه قبل و چه بعد از انقلاب انجام دادند در تشییع جنازه او شرکت می‌کنیم و واقعاً زحمات زیادی برای انقلاب کشیدند.» در حال صحبت با یکی از عزاداران هستم. بعد از پایان صحبت‌هایم کنار مرد جوانی می‌روم و از او درباره انگیزه حضورش در مراسم تشییع جنازه آیت‌الله هاشمی می‌پرسم. می‌گوید:

یادداشت

سپیده گلوزاده
نویسنده ستون

شکل‌گیری پایه‌های جامعه آرمانی

از ابتدای نهضت امام خمینی (ره) زنان در دیدگاه و تفکر حضرت امام جایگاه خاصی داشتند. امام همواره جملات استراتژیک و تعیین‌کننده داشتند اینگونه زنان باید در مقدرات اساسی کشور دخالت کنند. از این رو این تفکر امام بود که باعث شد از ظرفیت، انرژی و فکر زنان جامعه استفاده بهینه شود و پایه‌های جامعه آرمانی و مدینه فاضله انقلاب اسلامی

اسلامی فعالیت داشتیم آیت‌الله هاشمی رفسنجانی را به عنوان یکی از ستون‌ها و مؤثرترین فرد در پیشبرد انقلاب اسلامی و دلسوزترین فرد برای ملت و پیشرفت مملکت و حفظ ارزش‌های واقعی می‌شناسم. ایشان اسلام واقعی را در این شرایط فعلی و با توجه به صحبت‌های امام که اسلام را باید با توجه به زمان و مکان پیاده کرد، نشان دادند. ایشان از شاگردان مخلص امام (ره) بودند که می‌خواستند به معنای حقیقی از اسلامی که امام معرفی کردند دفاع کنند و شبانه‌روز برای آبادانی تلاش کردند. من به عنوان کوچک‌ترین وظیفه در قبال این همه تلاش و فعالیت ایشان در این مراسم شرکت کردم و واقعاً به معنای حقیقی

مرد جوانی که خودش را دانشجوی رشته مهندسی برق معرفی می‌کند درباره استقبال گسترده مردم از مراسم تشییع می‌گوید: به یاد بزرگمردی آمدم که در تمام عرصه‌های زندگی اجتماعی، سیاسی و فرهنگی ما ایفای نقش کردند و طبیعتاً ادای دینی است که هر کسی اینجا بیاید و وظیفه و پاسداشتش را اعلام کند. برای مصاحبه نزد زن میانسالی می‌روم که با چشم‌گیران عزاداری می‌کند. او یکی از همان زنان فعالی است که روزهای انقلاب اسلامی را دیده و درک کرده است. می‌گوید: من به عنوان یک فرد ایرانی که از اول تشکیل نظام جمهوری

کلمه عزادار هستم یعنی نمی‌توانم بیان کنم. شما جوان هستید بنابراین شاید نسبت به ما که در متن انقلاب بودیم شناخت ندرید ولی با توجه به تجربه‌ای که در این سال‌ها به دست آوردیم، آقای هاشمی رفسنجانی را به معنای حقیقی یکی از ستون‌های اصلی انقلاب می‌دانیم و تمام دشمنی‌های داخل و خارجی به خاطر این بود که ایشان می‌خواستند افکار و اندیشه‌ها را به اسلام امام را پیاده کنند. نه اینکه اسلامی که یک عده با فهم خودشان به عنوان اسلامی که قابل پیاده شدن در این زمان نیست و مشکلاتی برای جامعه ایجاد می‌کرد.

همیشه دغدغه‌شان این بود ولی متأسفانه در این مسیر زجر کشیدند

که همه این غصه‌ها و مظلومیت‌ها که حضرت امام نسبت به مظلومیت شهید بهشتی گفتند درباره ایشان هم صدق می‌کند. ایشان هم مظلومیت و صبرش به خاطر حفظ مملکت و ملت و اسلام حقیقی بود. هر آنچه داشت را در طبق اخلاص گذاشت و ما باید سعی کنیم شناخت مان از افراد را بیشتر کنیم. خانمی هم در میان این ازدحام جمعیت چادرش را سفید گرفته و بلند گریه می‌کند: «آیت‌الله همیشه مواضعش روشن بود. در دوره‌های مختلف زندگی همیشه حرفش را می‌زد اگر چه شاید خیلی وقت‌ها به نفعش هم نبود.» دوستش هم تأکید می‌کند: «ای کاش بود و به آرزوهایش درباره ایران می‌رسید. همیشه دلش

می‌خواست ایران را آباد و آزاد ببیند.» پسری جوان بوستر آیت‌الله را به دست گرفته و بلند بلند می‌گوید: «اصلاً مگر می‌شود ایران بدون هاشمی، مگر می‌شود که نباشد و نیبند و برنماهی برای ما نزدیک. ما به اسم هاشمی به فکر هاشمی برای ایران این روزها نیاز داریم.» پیرمردی هم تأکید می‌کند: «اصلاً فکرش رونمی‌کردم که برای آقای هاشمی اتفاقی بیفتد. خدا بیامرزدشون. خیلی تهمت‌زن بهشون. اما آقای هاشمی کلی برای ایران کار کرد خیلی بهشون مدیون هستیم.» ساعت ۱۱ صبح گذشته و عزاداران برای رفتن به حرم مطهر امام آماده می‌شوند تا با مردی که به اعتدالگرایی شهره بود، خداحافظی کنند.

عکس: سعید مصطفی / ایران

■ شجاع نوری: آیت‌الله هاشمی یک کوه صبور بود. هم وزنه بود، هم می‌شد به ایشان تکیه داد و هم می‌شد زیر سایه اش نشست

■ صدر عاملی: ویژگی‌های برجسته ایشان میزان حضور مؤثر و با برکتی بود که همیشه در اذهان و افکار عمومی امیدواری و صبوری ایجاد می‌کرد یعنی درس صبوری و امیدواری و وفادار بودن به شرایط و آرمان‌ها که تا لحظه آخر زندگی‌اش هم بر این باورها ایستادگی کرد

نیم نگاه

مشکلات خاص داشتند از دیگر مسائلی بود که در زمان ایشان در کمیته امداد مطرح شد و حمایت‌های بی‌شائبه‌ای در تصویب قانون کار و تأمین اجتماعی مورد توجه قرار گرفت و محقق شد و موجب شد تا امروز مشارکت خوبی از زنانی که نیازمند درآمد و شغل هستند را در بخش نیروی کار داشته باشیم. همچنین تشکیل ۲۰۰ مرکز آموزشگاه فنی و حرفه‌ای و رایگان شدن آموزش فنی و حرفه‌ای برای زنان از جمله فعالیت‌هایی بود که در زمان ایشان شکل گرفت گرچه برخی از این آموزشگاه‌ها به دلیل تغییر سیاست‌ها بعدها تعطیل شد.

اقتصادی و اجتماعی در همان زمان کلید خورد و دفتر امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری زمینه ساز این مشارکت بود. از طرفی شرکت در کنفرانس جهانی یکن و حضور گسترده زنان ایرانی در آن مرحله تجربیات بین‌المللی را با انقلاب اسلامی پیوند زد و امروز شاهد هستیم که زنان ما می‌توانند با زنان جهانی در مسائل علمی و ورزشی و... رقابت کنند. در زمان ایشان بود که ورزش بانوان کشورهای اسلامی شکل گرفت که اگر تاکنون ادامه داشت می‌توانستیم رقابت‌های جدی در این زمینه شاهد باشیم. مسأله دفاع از حقوق محرومین و زنان که